

Bildande av naturreservatet Fåsmyr och Mörkloksmyren i Mora kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat. Reservatets slutliga gränser utmärks i fält.

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet (se *Reservatsföreskrifter*).

Länsstyrelsen fastställer samtidigt skötselplanen, enligt bilaga 4, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd m.m. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Fåsmyr och Mörkloksmyren
Kommun	Mora
Län	Dalarna
NVR id	2044034
Församling	Mora
Naturgeografisk region	Vågig bergkullterräng, Kuperad sydlig boreal
Fastigheter	Färnäs S:39 (privat) Färnäs 389:2 (privat) Färnäs 723:4 (privat) Färnäs 732:3 (privat) Nusnäs 168:1 (privat) Nusnäs 169:1 (privat) Nusnäs 170:1 (privat) Nusnäs 171:1 (privat) Nusnäs 185:1 (privat) Nusnäs 191:1 (privat) Nusnäs 192:1 (privat) Nusnäs 194:1 (privat) Nusnäs 266:1 (privat) Nusnäs 276:1 (privat) Nusnäs 296:1 (privat) Nusnäs 339:1 (privat) Nusnäs 354:1 (privat) Nusnäs 371:1 (privat) Nusnäs 394:1 (privat) Nusnäs 483:1 (privat) Nusnäs 523:1 (privat) Nusnäs 580:1 (privat)
Lantmäteriärende	W10301
Areal	Total areal: 565,8 hektar

	Landareal: 489,8 hektar Produktiv skogsmark: 156,7 ha
--	--

Syfte med naturreservatet

Vårda och bevara värdefulla naturmiljöer

Syftet med naturreservatet är att bevara våtmarkerna och andra ingående naturtyper med höga naturvärden. Landskapets orörda karaktär och förekommande ekosystem ska bevaras genom naturliga processer.

Skydda och återställa värdefulla naturmiljöer

Syftet är även att genom naturvårdsbränning se till att säkerställa områden som representerar naturliga skogstillstånd där brand är en del av den naturliga dynamiken, samt att påskynda utvecklingen av höga naturvärden i delområden där naturvärdena idag är låga. Grävda och uträtade vattendrag ska kunna återställas i ursprungligt skick om det visar sig att dessa har negativ påverkan på våtmarkernas naturvärden.

Bevara biologisk mångfald

Inom området finns arter som är hotade nationellt och regionalt. Syftet med instiftandet av reservatet är att ge skydd åt dessa samt att verka för att dessa arter kan upprätthålla livskraftiga populationer i området och därmed en gynnsam bevarandestatus.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Inom ramen för syftet ska naturreservatet även stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser.

Syftet ska nås genom

Föreskrifter för området

Områdets skyddsvärda naturmiljöer och arter bevaras genom föreskrifter som förhindrar skogsbruk och annan exploatering av den känsliga miljön i området.

Naturvårdande skötselåtgärder

Skogar inom reservatet som idag har lägre naturvärden restaureras genom naturvårdsbränning. Diken som har negativ påverkan på våtmarkernas naturvärden ska kunna återställas.

Information och tillgängliggörande

Information om området ska finnas både på Länsstyrelsens webbsida och på skyltar vid reservatet. Genom anläggningar gör man området mer tillgängligt för allmänheten.

Skäl för beslut

Prioriterade bevarandevärden

Biologiska värden

Fåsmyr och Mörkloksmyren är ett mångformigt och representativt myrkomplex med inslag av extremrikkärr. Myrarna är bland de främsta och minst påverkade exemplen på siljanssilurens extremrikkärr.

Friluftsliv

För att uppleva myrmarker och naturskogsartad miljö och de arter som där har sin livsmiljö kan naturreservatet utgöra ett utflyktsmål.

Miljökvalitetsmål

Detta beslut om att skydda Fåsmyr och Mörkloksmyrens naturreservat bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålen Myllrande våtmarker, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt växt- och djurliv och Levande skogar.

Motiv för bildande av naturreservat

Bakgrund

Fåsmyr och Mörkloksmyren är utpekad i myrskyddsplan för Sverige. Enligt delmål 2 för miljökvalitetsmålet Myllrande våtmarker, ska samtliga våtmarksområden i Myrskyddsplan för Sverige ha ett långsiktigt skydd, vilket nu sker i och med att området blir naturreservat.

Skyddsform

Det främsta hotet mot bevarandevärdena är skogsbruk eller hydrologisk påverkan av olika slag. Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov tillgodoses bäst genom bildande av naturreservat.

Beslutet följer de riktlinjer som gäller för Länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

Planeringsbakgrund

Området finns utpekad i Mora kommuns översiktsplan som ett område med skogsmark med höga natur- och friluftsvärden. Området lyfts även fram då det ingår i den nationella myrskyddsplanen.

Reservatet ingår i riksintresse för naturvård enligt miljöbalkens 3 kap 6 §. Reservatet omfattas även av riksintresse rörligt friluftsliv enligt miljöbalkens 4 kap 2 § och riksintesse friluftsliv enligt miljöbalkens 3 kap 6 §.

Delar av området berörs av ett markavvattningsföretag.

Inom området finns flera sumpskogar och skogar som av Skogsstyrelsen pekats ut som naturvärde och nyckelbiotop.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap miljöbalken samt den kommunala översiktsplanen.

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen bedömer att de inskränkningar som sker i allmänhetens rätt att färdas och vistas i området är av sådan ringa omfattning att någon konsekvensutredning enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning inte behövs.

Reservatsföreskrifter

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet och som anges i skötselplanen. Detsamma gäller för uppföljning av kvalitetsmål. Vidare ska föreskrifterna heller inte utgöra hinder för normalt underhåll av skoterleder och befintliga vägar som framgår av beslutskartan bilaga 2.

A Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten.
2. avverka skog, utföra skogsvårdande åtgärd, upparbeta eller ta bort dött träd eller vindfälle eller på annat sätt skada växande eller döda träd, stubbar och buskar, med följande undantag:
 - Markägare och jakträttsinnehavare får tillvarata material för uppförande av jaktpass och ved för användning på plats. Undantaget gäller inte torrakor grövre än 10 cm.

- Sikt- och skjutgator för jaktändamål får röjas.
- Rójning av enstaka grenar och sly för att kunna se rågångsmarkeringar är tillåtet.

3. gödsla, sprida aska eller använda bekämpningsmedel.

4. framföra motordrivnet fordon i terrängen på barmark, med följande undantag:

- Uttransport av älg, björn, hjortvilt eller vildsvin får ske med fordon endast om skador på mark och vegetation inte uppkommer.
- För tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärende. Insatsen ska omgående anmälas till länsstyrelsen.

5. plantera in växter eller djur med följande undantag:

- Tillståndgiven inplantering av fisk i Myrtjärnen är tillåten enligt reservatsföreskrifterna.

6. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning inklusive jaktorn, med följande undantag:

- jaktpass av naturmaterial får uppföras

7. utfodra djur, lägga ut åtel eller vidta andra åtgärder för att locka/samla djur till vissa platser, med följande undantag:

- det är tillåtet att sätta upp saltsten.

Utan tillstånd från Länsstyrelsen är det förbjudet att:

8. sprida kalk.

B Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av anläggningar för friluftslivets behov.
2. skötsel av naturreservatet genom naturvårdsbränning inom område 2 samt återställning av diken som framgår av karta, bilaga 3.
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och reservatets syfte.

C Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Föreskrifterna under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte utnyttjar sin rätt att bruka fastigheten

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar, med följande undantag:
 - Insamling av löst liggande, mindre, grenar och kvistar i syfte att göra upp eld.
 2. Framföra motordrivna fordon i terrängen på barmark.
- Utan tillstånd från Länsstyrelsen är det förbjudet att:
3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter).
 4. genomföra eller bedriva tävlingar, lägerverksamhet och andra större eller återkommande organiserade arrangemang.

Motiv till föreskrifter, undantag mm

A. I **punkterna A1-A6, A8; C1-C4** förbjuds åtgärder som kan skada djur, växter eller strukturer som är viktiga för att områdets naturvärden ska bibehållas eller uppnå gynnsam bevarandestatus.

I **punkt A2** förbjuds alla former av avverkningar och skogsskötselåtgärder, vilket är en förutsättning för att områdets värden ska bibehållas. Denna föreskrift innebär att bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Där rågångar går mellan fastigheter som märks upp på diskret sätt tillåts viss siktröjning för att man kunna se dessa markeringar. Detta motiveras av att den intrångsersatta markägaren ska kunna se och upprätthålla gränserna för sitt innehav, om så önskas.

I punkt **A5** förbjuds inplantering av växter och djur, med undantag för tillståndsgiven inplantering av fisk i sjön Myrtjärnen. Undantaget finns med då det sen tidigare planterats in fisk i tjärnen. Tillståndsgivningen som föreskriften syftar till görs enligt följande lagrum: 2 kap. 16 § förordningen om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen (1994:1716), Fiskeriverkets författningssamling FIFS 2011:13 och Havs- och vattenmyndighetens författningssamling HVMFS 2011:4.

Punkt A4 och C2 reglerar terrängkörning. Terrängkörning med motordrivna fordon på barmark ger vegetations- och markskador, särskilt om tunga fordon används eller om körning sker i våtmarker, vilket skadar den biologiska mångfalden och minskar upplevelsen av ett orört område. Punkten A4 omfattar inte uttransport av vilt med fordon som inte ger mark- eller vegetationsskador. För att uppnå detta krävs noggrann planering av jaktens utförande med hänsyn till markbeskaffenhet. Allvarliga och bestående skador uppstår annars lätt på

känslig mark, framför allt myrmark. Avvägningen bedöms tillgodose såväl jaktintresset som skyddet av mark och vegetation samt friluftslivets intressen.

Punkten A6: Olika typer av anläggningar inklusive eventuellt behov av markarbeten och vägar för uppförande och underhåll skadar den biologiska mångfalden och minskar påtagligt upplevelsen av ett "örört" område. Undantag medges för jaktpass som till material och utförande är anpassat till platsen och "smälter" in i naturen. Taköverbyggnad får under jakten bestå av en presenning men denna får ej permanent vara kvar i skogen. Jaktorn får inte uppföras, dock får gamla stå kvar om de underhålls.

Punkten A7 reglerar jakten inom naturreservatet genom att förbjuda åtling och annan utfodring av djur eftersom detta kan orsaka skada på mark. Saltstenar tillåts dock, liksom eventuell matning av småfåglar. Älgräntor tillåts ligga kvar.

B Punkterna B 1 – B 3 medger att vissa åtgärder får vidtas i reservatet. Länsstyrelsen bedömer att nyttan med dessa åtgärder är avsevärd. Information om reservatet samt anläggningar för friluftslivet bedöms idag ofta som högst angeläget för att tillmötesgå det rörliga friluftslivet. Forskning och uppföljning ingår som en naturlig del i reservat av denna karaktär.

C Punkterna under C inskränker allmänhetens nyttjande av området

C3. Förekomsten av ett flertal värdefulla, ofta rödlistade, organismer motiverar skydd mot sådan plockning och insamling som kan inverka menligt på berörda populationer. Det är dock angeläget att undersökningar och insamlingar som förbättrar kunskapen om reservatets organismvärld kan ske. Normalt bör sådana undersökningar kunna medges under förutsättning att de har ett allmänt intresse, att undersökningsmetoden inte orsakar bestående skada och att resultaten tillgängliggörs. Matsvamp och bär får givetvis plockas i reservatet.

C4. Fler besökare i reservatet är normalt positivt. Olika organiserade arrangemang kan dock, om de bedrivs i olämplig omfattning, på olämpligt sätt, på olämplig plats eller under olämplig tid, störa andra besökare och negativt påverka naturmiljön. För att kunna inrikta den organiserade verksamheten till en hållbar och miljöanpassad sådan, krävs därför tillstånd av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen kan då ställa villkor och anvisa passande plats etc.

Det är tillåtet att tälta och elda i reservatet under förutsättning att man tar hänsyn och inte stör häcknings- och spelplatser och inte skadar växande eller döda träd. Vill man inte ta med sig egen ved går det bra att plocka torra kvistar från marken. Däremot får man inte elda med delar av torrakor och stubbar eller liggande döda träd, så kallade lågor.

Övrigt

Föreskrifterna påverkar inte rätten att fiska och jaga eller utövningen av detta, med undantag för de smärre begränsningar som framgår av föreskrifterna.

Ärendets handläggning

Områdets naturvärden uppmärksammades först av Hugo Sjörs 1948 och 1973. Fåsmyr och Mörkloksmyren bedömdes som klass 1 i länets våtmarksinventering och ingår bland annat i Myrskyddsplan för Sverige. I det av riksdagen fastställda miljö kvalitetsmålet Myllrande våtmarker ställs krav att myrskyddsplanens våtmarker ska få ett formellt skydd, vilket nu sker i och med att området blir naturreservat.

Flera markägare har även mark inom det närliggande myrskyddsplaneobjektet "Karlsmyren" som också ska bli reservat. Detta gjorde att Länsstyrelsen redan från början arbetat parallellt med reservatsprocessen för båda objekten. Flera stora bystugemöten har hållits med markägarna. I juni 2011 bjöd Länsstyrelsen in markägare och sakägare i området på en välbesökt exkursion för att visa upp de naturvärden som finns på myrarna. All markåtkomst i området har lösts genom intrångsersättningar, ett arbete som påbörjades hösten 2011 och som avslutades sommaren 2012.

Ärendet skickades på externremiss i december 2015.

Mora Orsa Miljökontor har inkommit med ett yttrande och hade inte några synpunkter på naturreservatsbildningen.

Sveriges Geologiska Undersökning har inte några synpunkter, men har kommit med värdefullt bidrag till beskrivningen av geovetenskapsdelen i skötselplanen.

Skogsstyrelsen tillstyrker bildandet av reservatet och bedömer att beslutet och skötselplanen är väl genomarbetade.

Färnäs gemensamhetsskog litt GA:s samfällighetsförening hade synpunkter på att föreskrifterna hade justerats på några ställen gentemot intrångsavtalet. Länsstyrelsen har i slutgiltiga beslutet justerat föreskrifterna efter dessa önskemål. De hade även synpunkter på att det skulle ske naturvårdsbränningar i reservatet trots att Länsstyrelsen i tidigare skrivning sagt att det inte skulle ske. Efter kontakter med gemensamhetsskogen kom parterna överrens om att naturvårdsbränning skulle få användas som skötselmetod av skogen. I samband med detta utlovade Länsstyrelsen att en slobod skulle uppföras i reservatet för att tillgodose det önskemål som fanns om detta.

Vid Myrtjärnen finns det en del anläggningar för fiske som bedrivits i tjärnen. Dessa är uppförda av tidigare verksamhetsutövare som använt tjärnen för uthyrning av fisket. Markägaren framförde dock sina synpunkter i samband med externremissen att det i dag inte finns något avtal mellan honom och någon verksamhetsutövare för anläggningarna som nu finns på hans mark. Han var heller inte intresserad av att dessa skulle kunna underhållas då han inte var intresserad av att upprätta något avtal för några anläggningar för fisket på sin mark. Länsstyrelsen öppnade upp i förslaget till beslutet som gick ut på externremiss att dessa skulle kunna skötas om någon i framtiden skulle

vilja bedriva fiskeverksamhet i tjärnen, men ändrar nu detta efter markägarens önskemål.

Markägaren på Nusnäs 483:1 har inkommit med synpunkter angående vägar och omräkning av andelstal. Då all mark inom reservatet är löst genom intrångsersättning, finns det inte någon fastighet att knyta andelarna i vägarna till och det är först när beslutet vunnit laga kraft som detta kan lösas genom att andelar knyts till själva naturreservatet.

Upplysningar

Ansvarförhållanden vid spontant uppkommen brand

Markägare inom reservatet är juridiskt ansvarig för sin mark, vilket innebär ett ansvarsförhållande i fall av spontant uppkommen skogsbrand. I och med bildandet av reservatet tar dock Staten över detta ansvar.

Dispens från föreskrifter

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras enligt vad som anges i 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till Regeringen, Miljö- och energidepartementet, se bilaga 5.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft omedelbart, även om beslutet överklagas.

Beslutande

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Ylva Thörn.

I den slutliga handläggningen deltog även jurist Sarah Bauer, antikvarie Tommy Nyberg, planarkitekt Inger Friman, funktionssamordnare Jemt Anna Eriksson och naturvårdshandläggare Fredrik Enoksson, den sistnämnda föredragande.

Ylva Thörn
Landshövding

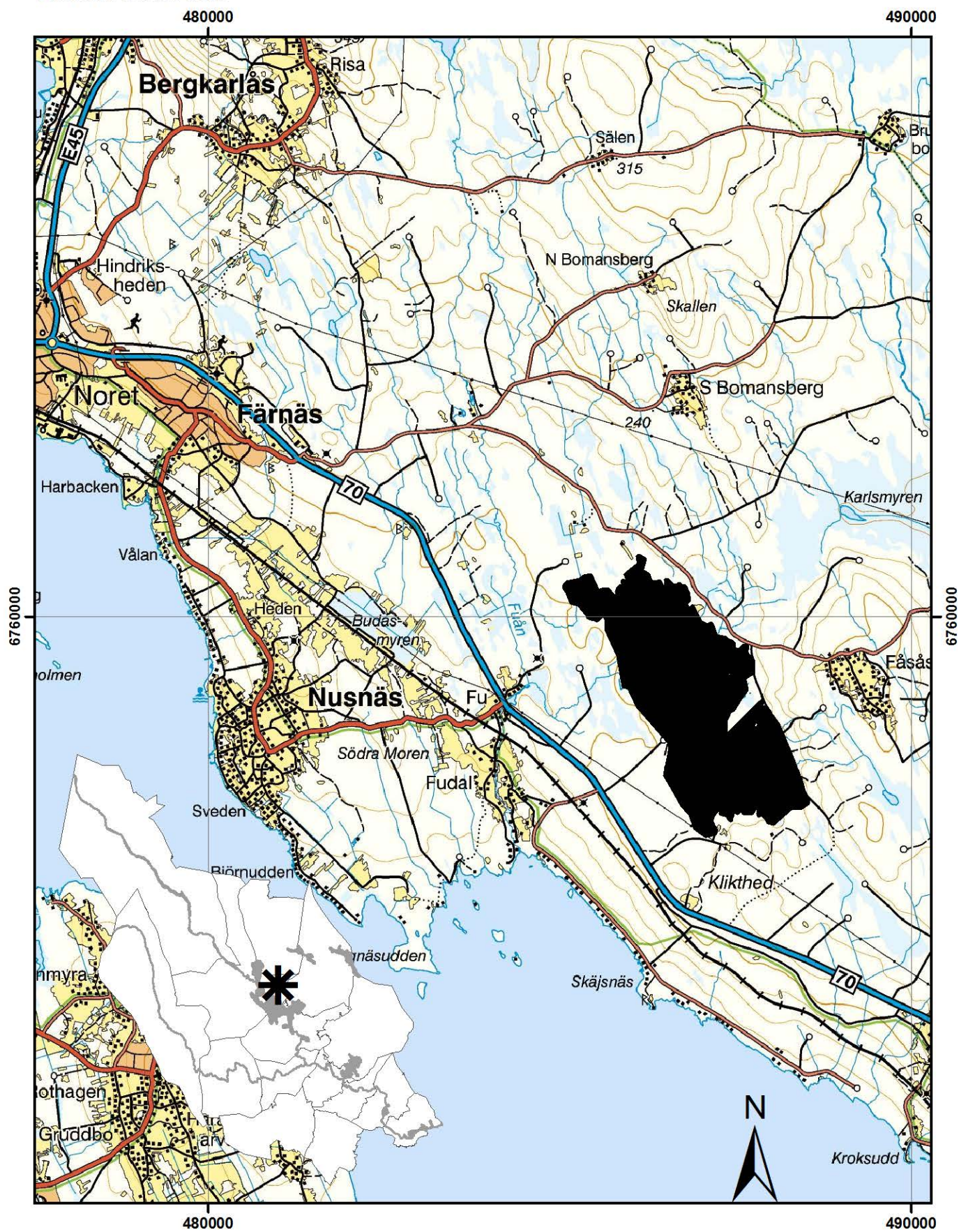
Fredrik Enoksson
Naturvårdshandläggare

[illegible]

[illegible]

Översiktskarta Fåsmyr och Mörkloksmyrens naturreservat

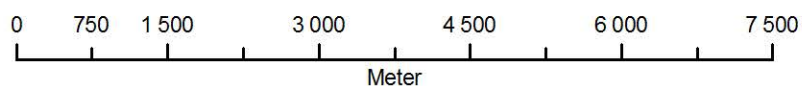
Bilaga 1

Skala 1:75 000

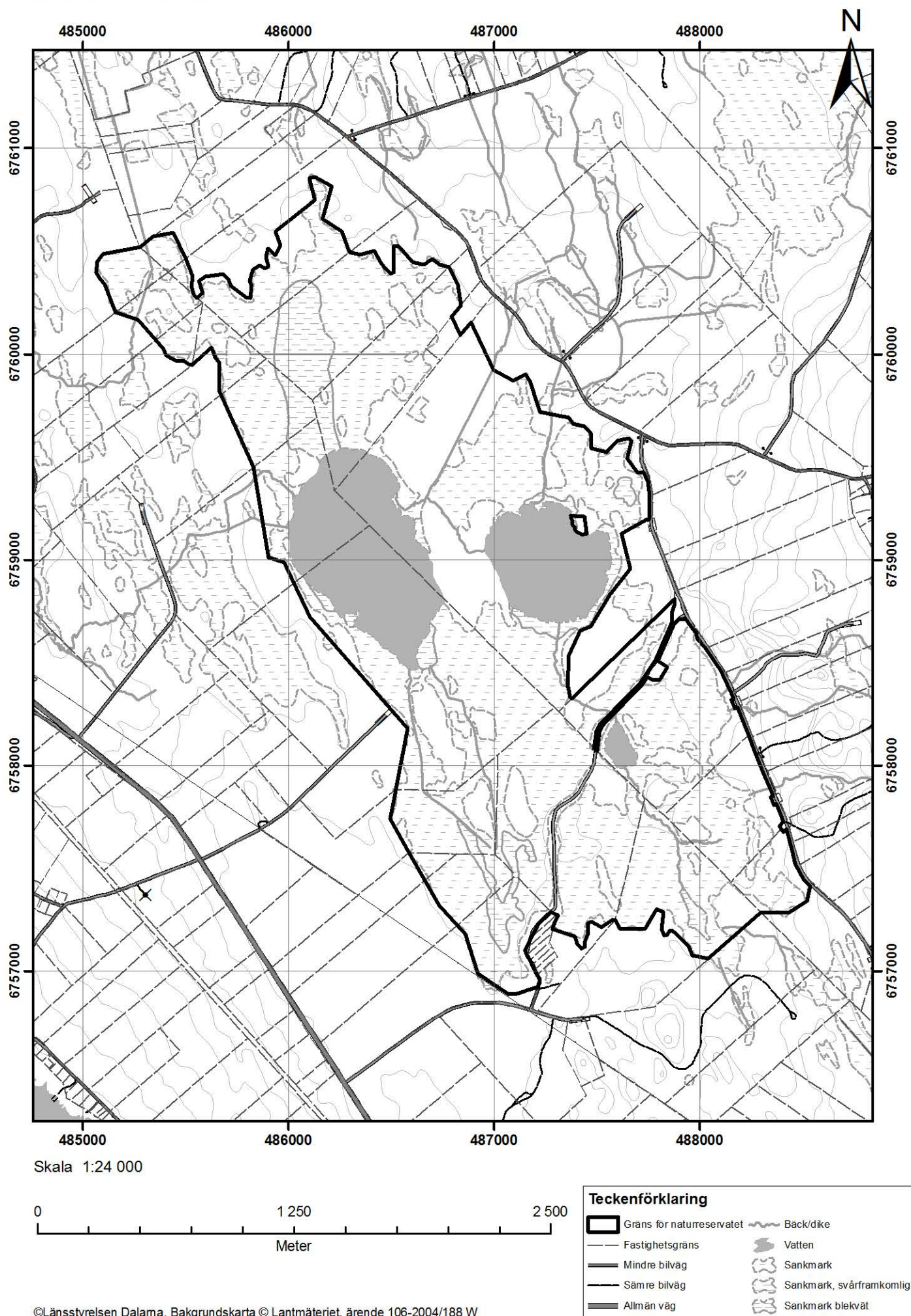
Teckenförklaring

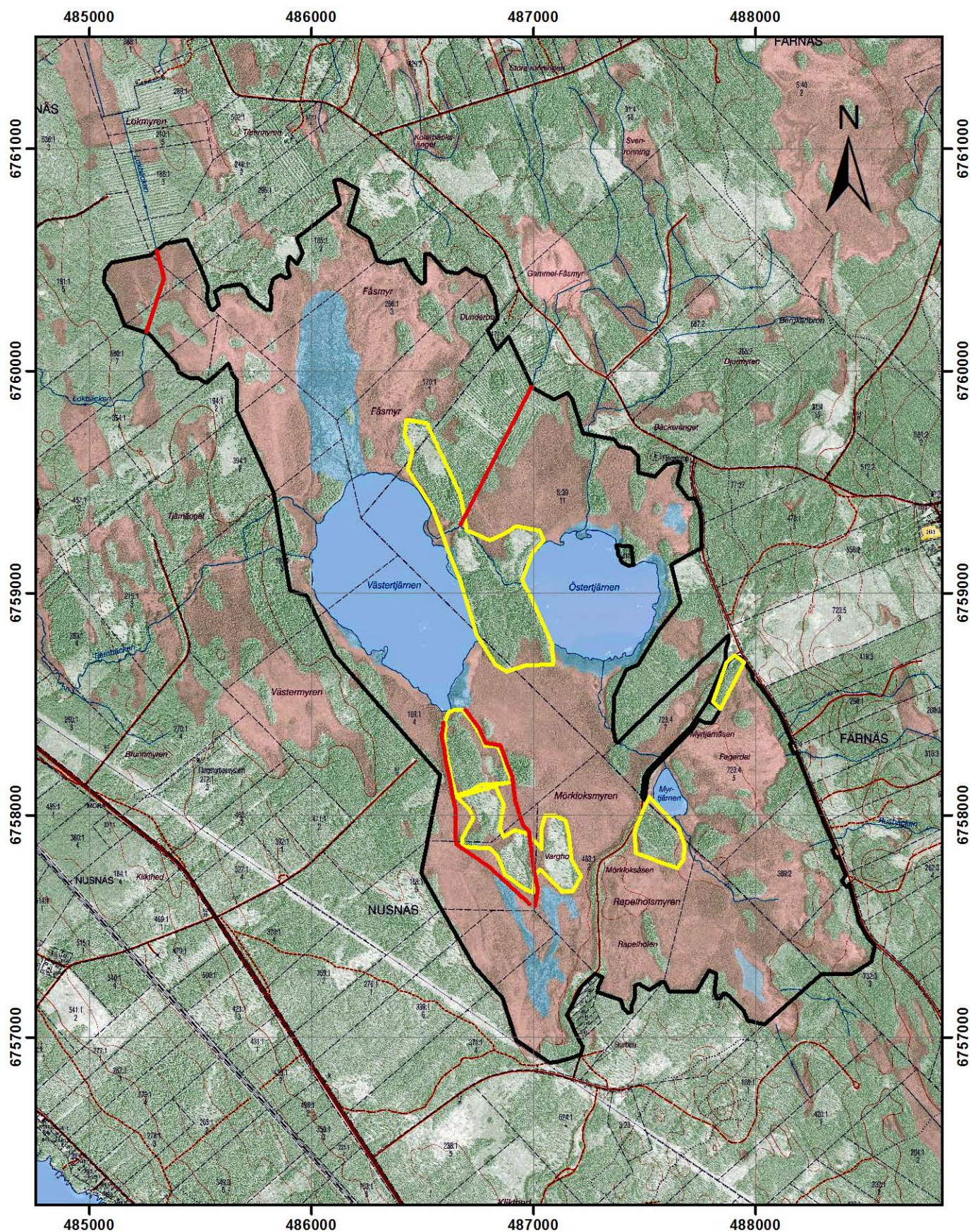
■ Fåsmyr och Mörkloksmyrens naturreservat

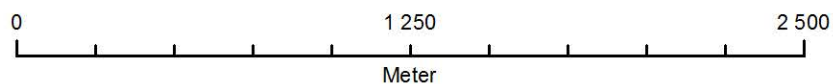
Beslutskarta Fåsmyr och Mörkloksmyrens naturreservat

Bilaga 2

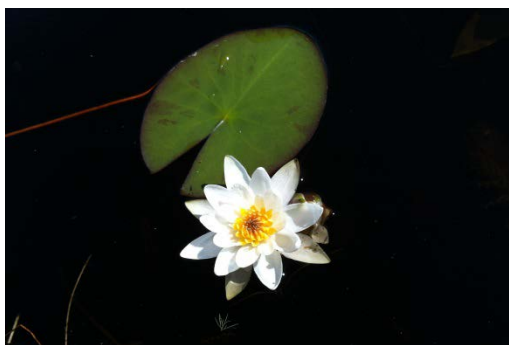
Skala 1:24 000

Teckenförklaring

- Diken
- Skötselområde 2
- Skötselområde 1

Skötselplan för naturreservatet Fåsmyr och Mörkloksmyren

Nordnäckros, storspov och vybild över Västertjärn.

Foton: Fredrik Enoksson

Innehåll

1. BESKRIVNING AV BEVARANDEVÄRDENA	3
1.1 Administrativa data	3
1.2 Beskrivning av området	4
1.3 Källförteckning	5
2. AVVÄGNINGAR MELLAN BEVARANDEVÄRDEN	7
2.1 Syfte med naturreservatet	7
2.2 Prioritering mellan bevarandevärden	7
3. SKÖTSELOMRÅDEN MED BEVARANDEMÅL OCH ÅTGÄRDER	7
3.1 Skötselområde 1: Våtmarker och skogar med i huvudsak fri utveckling (514 hektar)	8
3.2 Skötselområde 2: Skogar med lägre naturvärden som restaureras genom naturvårdsbränning (51 hektar)	8
3.3 Skötselområde 3: Friluftsliv och anläggningar	10
3.4 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	11
4 DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	11
4.1 Dokumentation	11
4.2 Uppföljning	11
5 REVIDERING AV SKÖTSELPLANEN	12
6 JAKT OCH FISKE	12
7. KARTOR:	13

Beskrivningsdel

1. Beskrivning av bevarandevärdena

1.1 Administrativa data

Namn	Fåsmyr och Mörkloksmyren
NVR id	2044034
Län	Dalarna
Kommun	Mora
Markslag: (uppdelning enligt Naturvårdsverkets rapport nr 5391)	
Tallskog	43,7 hektar
Lövsumpskog	0,2 hektar
Övrig öppen mark	2,7 hektar
Granskog	5,4 hektar
Triviallövskog	7,9 hektar
Ungskog inklusive hyggen	15,2 hektar
Barrblandskog	18 hektar
Övriga skogsimpediment	23,4 hektar
Sumpskogsimpediment	30,6 hektar
Limnogen våtmark	30,6 hektar
Lövblandad barrskog	32,3 hektar
Barrsumpskog	34 hektar
Sjöar och vattendrag	76 hektar
Våtmark	245,8 hektar
Totalt	565,8 hektar
Byggnader och anläggningar	Vid Myrtjärnen finns spänger utlagda för att underlätta för fisket.
Förvaltare	Länsstyrelsen Dalarnas län

1.2 Beskrivning av området

Geovetenskap

Naturreservatet ligger mellan Nusnäs och Fåsås och omfattar stora områden med våtmarker, med två större sjöar, Västertjärn och Östertjärn centralt belägna i reservatet. Jordarterna domineras av torv och morän. Torven bildas under kärr och mossar av växtdelar som inte kan brytas ner på grund av syrebrist. På moränmarkerna är det istället skog som är den dominerande naturtypen. I reservatets södra del går en väg uppe på Mörkloksåsen, som består av isälvs sediment och bildades under senaste istiden. I södra delen finns även moränryggar i NNW-SSO-riktning, vilket visar hur inlandsisen rörde sig i området under den senaste istiden.

Området ligger till största del under det som en gång var högsta kustlinjen, alltså den nivå som havet nådde som högst efter den senaste istiden.

Bergrunden består nästan uteslutande av den magmatiska djupbergarten granit. I reservatets sydöstliga delar finns dock även två diabasgångar i riktning NNW-SSO. Närheten till kalksten har medfört att jordarterna blivit kalkrika vilket visar sig i rikkärr och extremrikkärr.

Biologi

Reservatet består av flera olika naturtyper, bland annat våtmarker med mossar, strängblandmyrar, mosaikblandmyrar samt öppna och trädbärande kärr. Inspräng mellan dessa finns myrholmar med fastmark där det mestadels växer tall, men även gran och björk.

I reservatet finns rikkärr och extremrikkärr. Rikkärr är artrika men näringsfattiga. Rikkärren räknas som en av de artrikaste myrtyperna med många specialiserade arter av kärlväxter, mossor, landmollusker och svampar. I Sverige finns det minst 160 rödlistade arter knutna till rikkärr, varav 74 är klassade som hotade. Extremrikkärr är mer kalkpåverkade än rikkärren och är ofta mer artrika på kärlväxter.

På både Fåsmyr och Mörkloksmyren kan man hitta den sällsynta rikkärrsväxten axag som är klassad som hotad regionalt. Andra växter som man hittar är ängsnycklar, myggblomster, kärrull, björnbrodd, dvärgbläddra, tätört, dvärglumner, brunag, nålstarr, knaggelstarr och småsilesår.

I området har även kalkkärrsgrynsnäckor påträffats. Den är knuten till de rikkärr och extremrikkärr som finns inom reservatet. Den missgynnas av bland annat utdikning, dränering och andra ingrepp som ändrar de hydrologiska förhållandena och leder till uttorkning av artens livsmiljöer.

Tre större sjöar finns i reservatet, längst i söder ligger den lilla Myrtjärnen, från dess utlopp rinner en bäck som mynnar ut i Östertjärnen i reservatets centrala delar. Östertjärn dräneras i sin tur västerut till Västertjärn, reservatets största sjö, här fortsätter vattnet vidare ut i Tjärnbäcken för att sen mynna ut i Siljan.

Skogen i reservatet består till största del av tallskogar. De flesta är påverkade av skogsbruksåtgärder och består av glesa gallrade skogar, cirka 100-130 år med få strukturer och lite död ved. Inom reservatet finns även flera områden med ungskogar och hyggen som ett resultat av sentida avverkningar. I främst norra och östra delarna finns områden som klassats som sumpskog. Nordväst om Östertjärn finns ett område där man dikat och bedrivit myrodling, här växer mestadels björk.

Rödlistade arter

Art	Vetenskapligt namn	Kategori
axag	Schoenus ferrugineus	Regionalt hotad
lunglav	Lobaria pulmonaria	NT
kalkkärrsgrynsnäcka	Vertigo geyeri	NT, Natura 2000
ullticka	Phellinus ferrugineofuscus	NT
gråtrut	Larus argentatus	VU
sävsparv	Emberiza schoeniclus	VU
buskskvätta	Saxicola rubetra	NT
storspov	Numenius arquata	NT
kungsfågel	Regulus regulus	VU
tretåig hackspett	Picoides tridactylus	NT

Tabell över förekomst av rödlistade arter enligt 2015 års rödlista samt arter som klassats som hotade regionalt.

Kategori: Rödlistade arter enligt ArtDatabanken 2015. Sårbar (VU), Nära hotad (NT). Natura 2000: utpekad art inom Natura 2000 enligt habitatdirektivets annex 2.

Kulturhistoria

Reservatet är omgiven av flera gamla fäbodan. Bland andra Bomansberg, Tåtermynen, Fåsås och Fudals fäbodan. Det är troligt att människorna på fäbodarna nyttjat myrmarkerna för slåtter och sjöarna för fiske och skogen för bete.

Jakt, fiske och övrigt friluftsliv

I Myrtjärnen har utsättning av fisk gjorts och fiske har tidigare bedrivits i tjärnen och runt tjärnen ligger spänger. Reservatet ligger inom Färnäs viltvårdsområde och Nusenäs viltvårdsområde och inom Mora-Vämdö Fiskevårdsområdesförening.

1.3 Källförteckning

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala

Myrskyddsplan för Sverige. Objekt i Dalarnas län, Rapport 5668.
Naturvårdsverket april 2007

Våtmarker i Kopparbergs län. Miljövårdsenheten 1990:2. Länsstyrelsen i
Kopparbergs län, 1990:

Sjörs, H. & medarbetare, 1973: Skyddsvärda myrar i Kopparbergs län.
Västekologiska studier 3.

Kartering av skyddade områden: kontinuerlig naturtypskartering,
Naturvårdsverkets rapport nr 5391. Stockholm 2004.

Hotflex. Länsstyrelsen i Dalarnas databas av fynd av hotade eller skyddsvärda
arter.

Regionalt underlagsmaterial (RUM). Digitala kartunderlag som redovisar statens
anspråk när det gäller användningen av vissa mark- och vattenområden inom
olika sektorer av den fysiska planeringen

Sveriges Geologiska Undersökning. 2015: Jordarter 1:100 000 – 1:250 000 –
Databas.

Sveriges Geologiska Undersökning. 2015: Berggrund 1:250 000 – Databas.

Naturvårdsverket och SLU: Artportalen, <http://artportalen.se/> - Databas.

Naturvårdsprogram för Kopparbergs län. Länsstyrelsen, 1988.

Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2. Kalkkärrsgrynsnäcka.
Naturvårdsverket, januari 2011.

Bratt, L. m fl. (red.) 1993. Hotade och sällsynta växter i Dalarna. Kärlväxter.
Dalarnas Botaniska Sällskap.

Sundberg, S. 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av rikkärr inklusive arterna
gulyxne *Liparis loeselii* (NT), kalkkärrsgrynsnäcka *Vertigo geyeri* (NT) och större
agatsnäcka *Cochlicopa nitens* (EN). Naturvårdsverket. Rapport 5601.

Plandel

2. Avvägningar mellan bevarandevärden

2.1 Syfte med naturreservatet

Vårda och bevara värdefulla naturmiljöer

Syftet med naturreservatet är att bevara våtmarkerna och andra ingående naturtyper med höga naturvärden. Landskapets orörda karaktär och förekommande ekosystem ska bevaras genom naturliga processer.

Skydda och återställa värdefulla naturmiljöer

Syftet är även att genom naturvårdsbränning se till att säkerställa områden som representerar naturliga skogstillstånd där brand är en del av den naturliga dynamiken, samt att påskynda utvecklingen av höga naturvärden i delområden där naturvärdena idag är låga. Grävda och uträtade vattendrag ska kunna återställas i ursprungligt skick om det visar sig att dessa har negativ påverkan på våtmarkernas naturvärden.

Bevara biologisk mångfald

Inom området finns arter som är hotade nationellt och regionalt. Syftet med instiftandet av reservatet är att ge skydd åt dessa samt att verka för att dessa arter kan upprätthålla livskraftiga populationer i området och därmed en gynnsam bevarandestatus.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Inom ramen för syftet ska naturreservatet även stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser.

2.2 Prioritering mellan bevarandevärden

Naturreservatet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya vandringsleder och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på ett sätt så att biologiska värden ej äventyras.

3. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Bevarandemålen har utformats i enlighet med de nationella riktlinjer som gäller för formulering av bevarandemål för skyddad natur. Reservatet är indelat i 3 skötselområden:

1. Våtmarker och skogar med i huvudsak fri utveckling
2. Skogar med lägre naturvärden som restaureras genom naturvårdsbränning

3. Friluftsliv och anläggningar

3.1 Skötselområde 1: Våtmarker och skogar med i huvudsak fri utveckling (514 hektar)

Beskrivning

Skötselområdet domineras av våtmarker med ingående mossar, strängblandmyrar, mosaikblandmyrar samt öppna och trädbärande kärr. Rikkärr och extremrikkärr finns i reservatet, med fynd av bland annat axag och kalkkärrgrynsnäcka. Det finns även tre sjöar, varav Västertjärn är den största. Nordväst om Östertjärn syns tydliga spår efter myrodlingar, raka diken och björkarna står i rader. Det finns även uträtade vattendrag och diken i norra delen av reservatet samt sydöst om Västertjärn.

Bevarandemål

Myrmarkerna utvecklas bäst genom att naturliga processer får verka. Tidvis kan de komma att påverkas av till exempel dämning av bäver, men detta är en naturlig del av våtmarkernas utveckling. De grävda och uträtade vattendrag som finns i området har endast obetydlig negativ påverkan på våtmarkerna.

Områdets kalkpåverkade kärr ska ha en bibehållen karaktär som uppvisar stor variation i struktur och artrikedom, och med rikkärrets och extremrikkärrets karakteristiska artsammansättning.

Skogen i skötselområdet lämnas till fri utveckling. Omvälvande störningar i form av till exempel stormfällning och/eller insektsangrepp, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär, men detta är en del av skogens utveckling.

Arealen värdekärna ska vara minst 500 hektar.

Skötselåtgärder

Skogarna inom skötselområdet lämnas för fri utveckling. Vidare undersökningar får avgöra om de uträtade vattendrag och diken som finns i området har negativ inverkan på våtmarkernas naturvärden. Dessa bör i så fall återställas i ursprungligt skick.

3.2 Skötselområde 2: Skogar med lägre naturvärden som restaureras genom naturvårdsbränning (51 hektar)

Beskrivning

Skötselområdet består nästan uteslutande av tallskog med låga naturvärden som klassat som utvecklingsmark. Flera av delområden består av ungskogar på 5-10 år (2016). Den äldre skogen är välstädad och det finns få gamla och döda träd.

Skötselområdet är uppdelat i fem olika delområden:

Delområde A: Skogen består delvis av frösådda hyggen där det ställvis har varit dålig föryngring. Området mellan Östertjärn och Västertjärn utgörs av en gallrad tallskog med få gamla och döda träd, ett visst graninslag finns. Objektet är välavgränsat med sjöar i öst och väst och myrmarker i norr och söder. En gammal körväg går ut till området längs med diket från nordväst. Hyggerna måste få växa till sig lite innan bränning kan ske för att undvika hög dödlighet. Prioritet 1.

Delområde B: Söder om Västertjärn finns ett område med tall som tidigare har gallrats och som har låga naturvärden. Det finns nästan ingen död ved och beståndet är jämnårigt. Det är blött med våtmarker på båda sidorna om området. Markvegetationen består mest av väggmossa, husmossa och blåbärsris. Det går en ledning genom området, denna verkar dock inte längre användas då den på flera ställen är raserad. Prioritet 1.

Delområde C: Större delen utgörs av tre frösådda hyggen med en ålder på 5-10 år, det finns även partier med äldre skog. På grund av den låga åldern ska man vänta med att träden växt till sig så att trädkronorna kommit upp en bit och klarar sig från den värsta brandröken. Prioritet 2.

Delområde D: Området ligger sydväst om Myrtjärnen. Större delen består av en ungskog på ca 20-30 år som är rätt tät på sina ställen. Sydvästra delen av området är en gles tallskog. Det är dock fuktigt ut mot myrkanten så det är viktigt att det hunnit torka upp ordentligt innan bränning. Området är bra avgränsat med myr sjö och väg som gränser. God tillgång på vatten med närheten till sjön. Prioritet 1.

Delområde E: Området är ganska litet (1,3 hektar) och omfattar en gles, skött tallskog på en ås, naturvärdena är i dagsläget låga. Objektet är långsmalt med myr på ena sidan och väg på andra. I sydväst gränsar området mot en privat fastighet som ej ingår i reservatet, vilket innebär att man här måste vara extra försiktig vid bränning. Naturvärdena skulle snabbt öka vid en bränning men på grund av områdets ringa storlek är det inte högsta prioritet att det bränns. Prioritet 2.

Bevarandemål

Områdets struktur och sammansättning är tydligt påverkat av brand och branden har en roll i områdets utveckling. Områdets äldre tallar gynnas och får möjlighet att fortleva och bli mycket gamla. Yngre tallar skadas av brand och bildar brandljud. I perioder efter brand/bränning är området öppet och präglad av betydande mängder död ved och typiska arter som etablerar sig efter branden. I senare stadier kan området vara slutet.

Arealen värdekärna ska vara minst 45 hektar och främst bestå av brandpräglad skog.

Skötselåtgärder

Restaureringar, nyskapande

Naturvårdsbränning med en bränningsinriktning som strävar efter att främst åstadkomma en variation i det annars rätt likåldriga tallbestånden. Bränningen ska skapa brandljud i tallar samt se till att en del tallar dör så att mängden död ved ökar. Bränningarna bör utföras med olika tändningsmönster med omväxlande hög och låg dödlighet för att öka variationen i skogen, gällande ålder, luckighet och död ved. Prioriteringsordning mellan delområdena framgår av beskrivningen ovan.

Löpande skötsel

Återkommande bränningar med intervall som kan anses vara lämpliga för regionen och naturtypen.

3.3 Skötselområde 3: Friluftsliv och anläggningar

Beskrivning

Området är lättillgängligt främst genom vägen som går igenom reservatets södra del uppe på Mörkloksåsen. Det är ett stort vidsträckt område som kan bjuda in till besök under årets alla årstider. Rikkärren i reservatets norra del kan vara ett intressant utflyktsmål för den botaniskt intresserade. Vid Myrtjärnen finns en spång som går runt tjärnen längs strandkanten. Denna har dock inte uppförts av Länsstyrelsen och kommer inte förvaltas av Länsstyrelsen. I övrigt finns inga kända anläggningar för friluftslivet.

Under reservatsbildningsprocessen framfördes önskemål från Färnäs gemensamhetsskog att en slobod skulle uppföras inom reservatet. Sloboden ska placeras vid östra stranden av Östertjärn.

Bevarandemål

Reservatets gränser är tydligt utmärkta i terrängen. Information om reservatet och vilka föreskrifter som gäller finns på informationstavlor i anslutning till området och på Länsstyrelsens hemsida. En slobod anpassad till förutsättningarna i utförande uppförs vid östra stranden av Östertjärn.

Skötselåtgärder

Initialåtgärder

Märka upp reservatets gränser i fält. Informationsskyltar sätts upp längs vägen som går på Mörkloksåsen, samt i anslutning till sloboden.

Uppföra en slobod vid Östertjärn.

Löpande skötsel

Underhåll av informationsskyltar och gränsmarkeringar, samt slobod.

3.4 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Åtgärd	Prioritet	Mål med åtgärden	När	Var	Frekvens
Uppmärkning av reservatsgräns	1	Synliggöra reservatsgräns	Inom 1 år	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Uppsättning och underhåll av informationsskyltar	1	Ökad tillgänglighet	Inom 1 år	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Folder och webbplats	2	Ökad tillgänglighet	Inom 1-5 år		Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Iordningställande och underhåll av slobod	2	Ökad tillgänglighet	Inom 1-5 år	Se karta	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Naturvårdsbränning	3	Restaurera skogar med låga naturvärden	Inom 20 år	Skötsel-område 2	Återkommande

4 Dokumentation och uppföljning

4.1 Dokumentation

Förvaltaren ska dokumentera underhållsåtgärder samt tillsyn av friluftsanläggningar.

4.2 Uppföljning

Bevarandemål

Uppföljning kommer att göras i ett urval av skyddade områden med olika naturtyper.

Uppföljning av bevarandemål och åtgärder ska göras som underlag för utvärdering av om syftet med reservatet uppnås. Uppföljningen genomförs av Länsstyrelsen.

Restaureringsåtgärder

Uppföljning av alla restaureringsåtgärder ska göras på initiativ av förvaltaren, i samverkan med funktionen för områdesskydd vid Länsstyrelsen.

Övriga skötselåtgärder

Förvaltaren ansvarar för att följa upp genomförda skötselåtgärder.

5 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

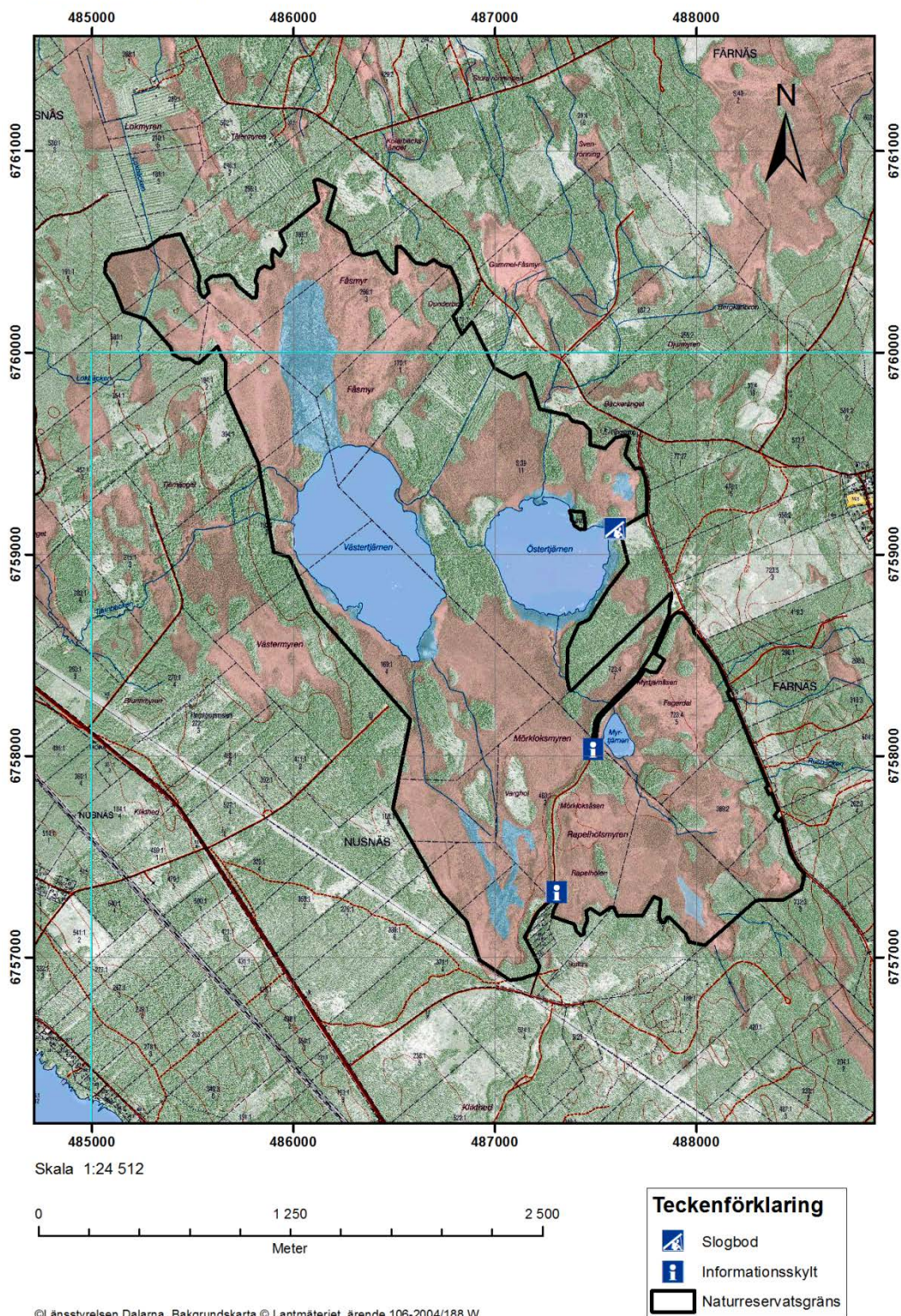
6 Jakt och fiske

Inskränkningen i jakten begränsar sig till reglering av jakttorn och jaktpass. Transport av fäلت vilt ska ske hänsynsfullt så att inte skador på mark och vegetation uppkommer.

Inga inskränkningar finns för fisket.

7. Kartor:

Anläggningar Fåsmyr och Mörkloksmyrens naturreservat

Skötselområden Fåsmyr och Mörkloksmyrens naturreservat

